

Ο ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ, ΑΡΧ. ΖΑΧΑΡΙΑ

Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, ἡ θεία ἔμπνευση καί ἡ προφητική ζωή*
Ἀρχιμ. Ζαχαρίας, Ἰ. Μ. Τιμίου Πρόδρομου Ἑσσεξ Ἀγγλίας

Ὁ ἄνθρωπος, πλασμένος «κατ' εἰκόνα καί καθ' ὁμοίωσιν» Θεοῦ δέν εἶναι ὑπό καμία ἔννοια κάποια στατική ὕπαρξη, ἀλλά μιὰ δυναμική προσωπική ὕπαρξη πού καλεῖται σέ συνεχή αὔξηση, «τήν αὔξησιν τοῦ Θεοῦ»[1]. Ἡ ἔμπνευση γιά τήν πραγματοποίηση τῆς ὑψηλῆς κλήσης τοῦ ἀνθρώπου ἀντλεῖται ἀπό τή συνάντησή καί τήν ἀποδοχή τοῦ ζωντανοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ.

Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, ἐκφρασμένος ἀπό τόν Υἱό τοῦ Θεοῦ, μέ τή δύναμη τοῦ Πνεύματος τοῦ Ἁγίου εἶναι: «ἡ ἀσύλληπτος καί ἀπειρος ἐκείνη δύναμη, ἣτις ἐκάλεσεν ἐκ τοῦ σκότους τοῦ μή ὄντος εἰς τό φῶς τῆς ζωῆς πάντα τά ὄντα, πάντας τούς ἀναριθμήτους κόσμους, πάντα τά ἀνεξαρίθμητα ἐν τῇ ποικιλομορφίᾳ αὐτῶν λογικά καί ἄλογα κτίσματα»[2]. Ὁ ἴδιος λόγος μέ ἓνα εὐθύ καί ἄμεσο τρόπο ἤχοῦσε στά αὐτιά τοῦ Ἀδάμ καί τῆς Εὔας δίνοντάς τους ὑπόδειγμα ζωῆς καί τήν ὄραση τῆς αἰωνιότητος μέσω τῆς ὁποίας προσανατόλιζαν καί κατεύθυναν τίς ὁδοῦς τους.

Μετά τήν πώση τῶν πρωτοπλάστων, κατά τήν περίοδο τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, κάθε φορά πού ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἔφθανε στούς Προφῆτες καί ἤχοῦσε στίς καρδιές τους, ἦταν πάντοτε ἓνα γεγονός πού προκαλοῦσε μεταμόρφωση καί ἔκανε γνωστές τίς ὁδοῦς τοῦ Ὑψίστου πάνω στή γῆ, προετοιμάζοντας τόν ἐρχομό Του.

Ὅταν τελικά ὁ Υἱός καί Λόγος τοῦ Θεοῦ ἦρθε μέ τή μορφή τῆς φύσης μας, ἔδειξε ὅτι Αὐτός ὁ Ἴδιος, «ὁ πλάσας κατά μόνας τās καρδίας»[3] μας στήν ἀρχή, μᾶς δημιούργησε ἔχοντας ὑπόψη τόν μελλοντικό Του ἐρχομό, καί μέ τρόπο ἀνάλογο μέ τήν εὐαγγελική Του διδασκαλία, μέσω τῆς ὁποίας μᾶς ἔδιδε ὁδὸ ἐπανόρθωσης καί ἀναγέννησης.

Ὁ Γέροντας Σωφρόνιος ἔχει ἓνα σηματικό λόγο γιά τήν ἐορτή τῆς Μεταμορφώσεως[4], στόν ὁποῖο λέει ὅτι ὁ Κύριος, πρὶν νά δείξει τή δόξα Του στούς Ἀποστόλους, γιά μιὰ ὀλόκληρη ἑβδομάδα οὔτε μίλησε, οὔτε ἔκανε θαύματα, ἀλλά παρέμεινε σέ προσευχή μέ τούς μαθητές Του. Σκοπός Του ἦταν νά δείξει ὅτι ἡ ἀποκάλυψη τοῦ Θεοῦ δίνεται, ὅταν τό πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου ἡσυχάζει μέσα στό Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ μέ τήν προσευχή. Οἱ ἀπολογητές Πατέρες λένε ὅτι ὁ Ἴδιος ὁ Χριστός γεννήθηκε ἀπό τή σιωπή τοῦ Ἀνάρχου Πατέρα. Ἡ Θεοτόκος ἔλαβε τήν ἀποκάλυψη τοῦ Εὐαγγελίου, ὅταν ζοῦσε σέ ἡσυχία στά Ἅγια τῶν Ἁγίων, ἀσκώντας τήν καρδιακή προσευχή. Ὁ Μωϋσῆς νήστεψε γιά σαράντα μέρες, πρὶν νά εἰσέλθει στό γνόφο τοῦ Θεοῦ, στή δόξα δηλαδή τοῦ Θεοῦ. Ὅταν ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ πολιορκῆσε τήν Ἱεριχώ, ἔδωσε ἐντολή στούς Ἰσραηλίτες νά ἀργήσουν ἀπό ὄλα, ἀλλά νά παραμείνουν σέ ἡσυχία ἑπτὰ μέρες. Τήν ἑβδομη μέρα, ὅταν οἱ σάλπιγγες ἤχησαν τά τείχη τῆς Ἱεριχώ, ἔπεσαν μόνα τους.[5] Ὑπάρχουν πολλά τέτοια παραδείγματα ἀπό τίς Γραφές πού δείχνουν ὅτι πρὶν ἀπό κάθε δημιουργικό λόγο προηγεῖται ἡ ἡσυχία. Αὐτό σημαίνει ὅτι εἶναι ἀπαραίτητο γιά μᾶς νά βροῦμε πρῶτα τήν καρδιά μας μέσω τῆς ἡσυχίας, ὥστε νά μπορέσει νά γεννηθεῖ ἐκεῖ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ.

Κάθε φορά πού ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἀπευθυνόταν στήν καρδιά τοῦ ἀνθρώπου - πρὶν τήν ἐνσάρκωση τοῦ Χριστοῦ κατά τόν παλιό καιρό, καί κατά τόν ἔσχατο καιρό ἐν σαρκί- ὅσο σύντομο καί ἂν ἦταν τό ρῆμα Του, περιελάμβανε ὄλα ὅσα ἦταν ἅγια καί σωτήρια γιά τόν ἄνθρωπο. Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἀποκάλυπτε συγχρόνως τή Βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἀπό τήν ὁποία προερχόταν, ἀλλά καί τήν κατάσταση τοῦ πεπτωκότος κόσμου. Δύο καταστάσεις πού εἶναι τόσο ἀπομακρυσμένες μεταξύ τους, ὅσο ἀπομακρυσμένη εἶναι ἡ ἀνατολή ἀπό τή δύση, καί ὁ οὐρανός ἀπό τή γῆ. Μέ ἄλλα

λόγια, προφητικά και ιστορικά, τό μυστήριο τοῦ Σταυροῦ ἐνεργοῦσε μέσα στό λόγο τοῦ Θεοῦ πρός τόν ἄνθρωπο.

Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ εἶναι καθ' ὑπερβολήν μεγαλειώδης, ἀλλά ποτέ δέν ἐκφοβίζει μέ τήν ἐπίσκεψή του. Καλυμμένος μέ τό πέπλο τῆς ταπεινώσεως, δέν μπορεῖ νά γίνει εὐκόλα κατανοητός, παρά μόνο στό μέτρο τῆς ταπεινώσεως τοῦ ἀνθρώπου, μέ τήν ὁποία ἀνοίγει ἡ καρδιά τοῦ ἀνθρώπου. Ἐμεῖς δέ μπορούμε παρά μόνο νά ψελλίσουμε καί νά ψευδίσουμε σχετικά μέ αὐτόν. Ἀλλά στήν ἀληθινή του φύση ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ παραμένει ἄρρητος. Παρ' ὅλα αὐτά, ὅταν ἡ ψυχὴ ἀνοίγει διάπλατα γιά νά συλλάβει καί νά κυήσει τό λόγο μέ ὠδίνες καί πόνους, ἕνα προφητικό γεγονός λαμβάνει χώρα. Ὁ Θεός συνάπτει μία ἐφ' ὄρου ζωῆς διαθήκη μέ τήν ψυχὴ, καί τότε ἐκείνη γίνεται «ὡσεὶ παρακεκλημένη»[6] ἢ σάν ἐκείνους πού ἔχουν μεθύσει μέ τή θεία παρηγοριά[7]. Ὁ Θεός τότε εἰσέρχεται στήν καρδιά καί ἀναγεννᾷ τήν ψυχὴ «οὐκ ἐκ σπορᾶς φθαρτῆς, ἀλλά ἀφθάρτου, διά λόγου ζῶντος Θεοῦ καί μένοντος εἰς τόν αἰῶνα»[8]. Αὐτή ἡ ἀναγέννηση τῆς ψυχῆς μέσω τοῦ «λόγου τῆς ἀληθείας»[9] εἶναι ἡ ἐμπειρία τῆς ἐπαφῆς τῆς μέ τή ζωντανή αἰωνιότητα, καί γίνεται γι' αὐτήν πηγὴ θείας ἐμπνεύσεως.

Αὐτό πού μόλις περιγράψαμε εἶναι ὁ τρόπος καί τό μέσο μέ τό ὁποῖο ὁ Θεός ἀποκαλύπτει τόν ἑαυτό Του στόν ἄνθρωπο. Γιά νά χρησιμοποιήσουμε τά λόγια τοῦ Γέροντά μας: «Προφέρει Οὗτος βραχείαν φράσιν, ἀλλά δέν ἐπαρκεῖ ἡ ζωὴ, ἵνα ἀφομοιώσωμεν τό περιεχόμενον αὐτῆς»[10]. Ὁ ζωντανός λόγος τοῦ Θεοῦ ἔρχεται στόν ἄνθρωπο φορτωμένος μέ αἰωνιότητα καί δίνει τήν αἴσθησι τοῦ ἀπόλυτου χαρακτήρα τῆς θείας γνώσεως. Καί πάλι μέ τά λόγια τοῦ Γέροντά μας: «Βραχεῖα ἢ ἀπάντησις, ἀλλ' ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ φέρει εἰς τήν ψυχὴν νέαν, ἰδιαιτέραν αἴσθησιν τοῦ εἶναι. Ἡ καρδιά λαμβάνει πείραν πληρώματος φωτοφόρου ζωῆς. Ὁ νοῦς αἴφνης συλλαμβάνει κεκρυμμένα ἕως τότε νοήματα. Ἡ ἐγγύτης τοῦ Θεοῦ ἐμπνέει ἡμᾶς. Ἡ ἐπαφή τῆς δημιουργικῆς Αὐτοῦ δυνάμεως ζωοποιεῖ ἡμᾶς. Ἡ ἀποκτηθεῖσα διά τῆς ὁδοῦ ταύτης γνῶσις εἶναι ποιοτικῶς διάφορος τῆς ἀποκτωμένης διά τῆς φιλοσοφικῆς διανοήσεως: μετὰ τῆς κατανοήσεως τῶν πραγματικοτήτων τοῦ πνευματικοῦ κόσμου μεταδίδεται εἰς ὅλην τήν ὑπαρξιν τοῦ ἀνθρώπου ἄλλη μορφή ζωῆς, ὁμοία ἴσως πρός ἐκείνην τοῦ πρωτοπλάστου. Ἡ ὄντολογικὴ αὐτῆ γνῶσις τοῦ Θεοῦ ἐνοῦται μετὰ τοῦ ρεύματος τῆς εὐχομένης πρός Αὐτόν ἀγάπης»[11].

Αὐτή ἡ νέα ὑπαρξιακὴ γνώσις τοῦ Θεοῦ εἶναι τό «φῶς τῆς ζωῆς» γιά τό ὁποῖο μαρτυρεῖ ἡ ἀρχὴ τοῦ τετάρτου Εὐαγγελίου. Ἡ ἐμπειρία καί ἡ γεύσις αὐτῆς τῆς γνώσεως δίνει στήν ψυχὴ τὴ σοφία νά διακρίνει μεταξύ τῆς ἄκτιστης ἐνέργειας πού εἶναι τό ἀφθαρτο δῶρο τοῦ Θεοῦ, καί τῆς κτιστῆς, θνητῆς καί φθαρτῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου. Αὐτὴ ἡ διάκρισις προκαλεῖ σέ μᾶς ἕνα διακαὴ πόθο γιά τό πρῶτο καί ἕνα ὀδυνηρό ἀποχωρισμό ἀπὸ τό δεύτερο γεμίζοντας τήν ψυχὴ μέ ἕνα ρεῦμα προσευχητικῆς ἀγάπης γιά τόν Θεό. Αὐτά τά δύο στοιχεῖα, ἡ σοφία τῆς διάκρισεως πού φωτίζει τό νοῦ ἀπὸ τὴ μία, καί ἡ ἀναζωπύρωσις τῆς καρδιάς μέ τήν ἀκόρεστη ἀγάπην τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τὴν ἄλλη, συνιστοῦν αὐτό πού μπορούμε νά ὀρίσουμε ὡς θεία ἐμπνευσι. Ὁ συνδυασμός αὐτῶν τῶν δύο παραγόντων φλέγει τό πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου πού ἔχει θεία ἐμπνευσι.

Ἡ θεία ἐμπνευσι γεννᾷ στόν ἄνθρωπο μία συγκεκριμένη ποιότητα καί προδιάθεσι τοῦ πνεύματος. Σύμφωνα μέ τόν ὀρισμό τοῦ ἰδίου Γέροντος ἐμπνευσι εἶναι ἡ «ἐν ἡμῖν παρουσία τῆς δυνάμεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος»[12]. Αὐτὴ ἡ χαρισματικὴ παρουσία τοῦ Χριστοῦ σέ μᾶς κατευθύνει ὅλα ὅσα παραδίδονται σέ αὐτὴ πρός ἕνα συγκεκριμένο σκοπό - τὴ θέωσι ὁλόκληρης τῆς ὑπαρξεως.

Μέ ἄλλα λόγια, ἡ ἐμπνευσι καθαίρει ὅλα ὅσα εἶναι ἐπιδεκτικὰ κάθαρσεως - τό σῶμα καί ὅλες τίς δυνάμεις τῆς ψυχῆς. Ἀναλώνει κάθε ἀκαθαρσία τοῦ νοῦ καί ἀπομακρύνει κάθε τί πού ἀντιστέκεται στήν πνοή τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Κάποιες

φορές, όπως λέει ο Απόστολος Παύλος, παίρνει μορφή «φοβεράς τινός έκδοχῆς κρίσεως καί πυρός ζήλου ἐσθίειν μέλλοντος τούς ὑπεναντίους»[13].

Ἀπό θετικῆς ἀπόψεως, ἡ ἔμπνευση εἶναι ὁ διακαὴς πόθος καί ἡ προδιάθεση τῆς καρδιάς, μέ τὴν ὁποία ὁ ἄνθρωπος ἀγωνίζεται μέ ἔντονο πνευματικό κόπο γιὰ τὴ διατήρηση τῆς δυναμικῆς πίστεως, τὴν ὁποία ὁ Απόστολος Παύλος χαρακτηρίζει ὡς: «δι' ἀγάπης ἐνεργουμένην»[14]. Ὁ ἅγιος Ἀθανάσιος ὁ Μέγας στὴ διήγηση τοῦ βίου τοῦ ἁγίου Ἀντωνίου τοῦ Μεγάλου λέει ὅτι ὁ Ἅγιος μετροῦσε τὴν πνευματικὴ του πρόοδό του ὄχι μέ τὸν καιρὸ πού ἦταν στὴν ἔρημο ἀλλὰ μέ αὐτὸ τὸν πόθο. Ξεχνώντας τὸ παρελθόν καί βάζοντας νέα ἀρχὴ κάθε μέρα ὁ Ἅγιος κατόρθωνε νὰ διατηρεῖ αὐτὸν τὸν ἅγιο πόθο, ἐφαρμόζοντας τὸ ρητὸ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου: «ἐν δέ, τὰ μὲν ὀπίσω ἐπιλανθανόμενος τοῖς δέ ἔμπροσθεν ἐπεκτεινόμενος»[15]. Ἐνθουμούμενος ἐπίσης τὰ λόγια τοῦ προφήτη Ἡλία πού ἔλεγε: «ζῆ Κύριος τῶν δυνάμεων, ᾧ παρέστην ἐνώπιον Αὐτοῦ, ὅτι σήμερον ὀφθήσομαι Αὐτῷ»[16]. Αὐτὸς ὁ λόγος ἦταν ἡ ἔκφραση τοῦ πόθου καί τῆς ἐτοιμότητος τοῦ Προφήτη νὰ ὑπακούσει στό θέλημα τοῦ Θεοῦ σέ κάθε στιγμή. Ὅταν ὁμως αὐτοῦ τοῦ εἴδους ἡ ζέση καί ἡ ἔμπνευση ἀπουσιάζει, ὁ ἄνθρωπος πολὺ δύσκολα μπορεῖ νὰ ἀποφύγει τὸν πειρασμὸ νὰ γίνεῖ ὑπέρτης τῆς θρησκείας τοῦ ἰδίου θελήματος, τῆς «ἐθελοθρησκείας»[17]. Τότε «κεκορεσμένος» καί «πεπλουτισμένος»[18] ζεῖ σέ μιά πλάνη «κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου καί οὐ κατὰ Χριστόν»[19].

Ὅπως εἶπαμε στὴν ἀρχή, ὁ ἄνθρωπος εἶναι ὄν δυναμικό. Ὅταν εἶναι γεμάτος ἀπὸ ἔμπνευση, διακατέχεται ἀπὸ μιά εὐλογημένη ὁρμή. Ὅπως λέει ὁ ψαλμωδός: «ὁδὸν ἐντολῶν σου ἔδραμον, ὅταν ἐπλάτυνας τὴν καρδίαν μου»[20]. Αὐτὸς ὁ πλατυσμὸς τῆς καρδιάς προκαλεῖ στὸν ἄνθρωπο πείνα καί δίψα γιὰ τὴ «δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ»[21]. Ἡ καρδιά τοῦ ἀνθρώπου γίνεται ὡς «γῆ ἔρημος καί ἄβατος καί ἄνυδρος»[22], πού δέ μπορεῖ νὰ ξεδιψάσει παρά μόνο μέ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα, τὴν «πηγὴ ὕδατος ἀλλομένου εἰς ζωὴν αἰώνιον»[23], ὅπως εἶπε ὁ Κύριος.

Ἡ θεία ἔμπνευση τοποθετεῖ τὸν ἄνθρωπο διαρκῶς στὴν παρουσία τοῦ Θεοῦ. Ὁ ἄνθρωπος ποθεῖ ἀκόμα μεγαλύτερο πλήρωμα αὐτῆς τῆς Παρουσίας πού τώρα τὸν κατέχει. Φέρει τὸν ἴδιο καθορισμὸ μέ τὸν προφήτη Δαβὶδ πού λέει: «εἰ δώσω ὕπνον τοῖς ὀφθαλμοῖς μου καί τοῖς βλεφάροις μου νυσταγμὸν καί ἀνάπαυσιν τοῖς κροτάφοις μου, ἕως οὗ εὗρω τόπον τῷ Κυρίῳ, σκὴνωμα τῷ Θεῷ Ἰακώβ»[24]. Ἡ στάση τῶν Ἀγγέλων μᾶς δείχνει αὐτὴ τὴν τέλεια ἔμπνευση. Οἱ Ἄγγελοι: «ἀνάπαυσιν οὐκ ἔχουσιν ἡμέρας καί νυκτός λέγοντες ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος Κύριος ὁ Θεός ὁ Παντοκράτωρ, ὁ Ἦν καί ὁ Ὦν καί ὁ Ἐρχόμενος»[25]. Ἡ ἀληθινὴ ἔμπνευση τιτρώσκει τὸν ἐκλεκτό της, καί δίνει στὸν ἄνθρωπο τὸ θάρρος νὰ «πάσχει» τὸ θεῖο πάθος πού θὰ τὸν ὀδηγήσει στὴ θέωση.

Ὡστόσο, στὴν παρούσα μας κατάσταση ἡ ἔμπνευση εἶναι «σκληρὴ». Ἡ ἀγάπη, πού εἶναι τὸ κύριο στοιχεῖο της, εἶναι ἄκρως ἀπαιτητικὴ. Ὁ Σολομών ἐξέφρασε τὸ παραπάνω μέ ἓνα θαυμάσιο τρόπο, λέγοντας ὅτι ἡ ἀγάπη εἶναι «κραταία ὡς θάνατος» καί ὁ ζῆλος «σκληρὸς ὡς ἄδης», «ὕδωρ πολὺ οὐ δυνήσεται σβέσαι τὴν ἀγάπην, καί ποταμοὶ οὐ συγκλύσουσιν αὐτή. Ἐάν δῶ ἀνὴρ πάντα τὸν βίον αὐτοῦ ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἐξουδενώσει ἐξουδενώσουσιν αὐτόν»[26]. Ὁ ἄνθρωπος παραμένει μέχρι τέλους «δοῦλος ἀχρεῖος»[27]. Βέβαια ὁ Σολομώντας ζοῦσε σέ μιά ἐποχὴ κατὰ τὴν ὁποία ὁ θάνατος ἐπικρατοῦσε ἀκόμη. Ἡ Καινὴ Διαθήκη ὁμως μᾶς διδάσκει ὅτι ἡ ἀγάπη εἶναι ἰσχυρότερη καί ἀπὸ τὸν θάνατο.

Στίς πράξεις τῶν Ἀποστόλων διαβάζουμε ὅτι στὸν κόσμο αὐτόν ὁ Χριστὸς εἶναι «παθητός»[28]. Πράγματι ὁ Κύριος εἶναι «παθητός», παθητὴ εἶναι καί ἡ ἀγάπη Του. Ὁ Θεὸς προσφέρει στὸν ἄνθρωπο τὴν ἄφατη ἀγάπη Του, τὴν ἀγαθὴ καί ἀναγκαία «μερίδα» πού ἀνέφερε ὁ Χριστὸς ἀπευθυνόμενος στὴν Μάρθα[29], καί ὁ ἄνθρωπος, μέ τὴ σειρά του, προσφέρει τὴν καρδιά του ὡς τὸ ἐλάχιστο μέρος. Ὁ ἄνθρωπος

βασανίζεται, επειδή η καρδιά του είναι τόσο απειροελάχιστη, ενώ «μείζων ἐστίν ὁ Θεός τῆς καρδίας ἡμῶν»[30]. Ἡ καρδιά του τόν «κατακρίνει» ὄντας ἀνίκανη νά περιλάβει τό πλήρωμα τῆς θείας ἀγάπης. Ὁ ἄνθρωπος πού θέλει νά ἐνώσει πλήρως τό δικό του «ἐλάχιστο μέρος» μέ τό «ἄπειρα μεγάλο μέρος» τοῦ Θεοῦ βρίσκεται σέ μεγάλη ἔνταση. Προφήτης εἶναι αὐτός πού ἐμπνέεται καί ἄγεται ἀπό τό Ἅγιο Πνεῦμα, πού ὑποφέρει καί πάσχει ἀπό αὐτήν τήν ἔνταση, μέχρις ὅτου καταστεῖ «ναός Θεοῦ ζῶντος»[31]. Ὁ ἄνθρωπος ἀνίκανος νά περιλάβει τή χάρη τοῦ Θεοῦ ὑποφέρει γιά χάρη Του, μέχρι νά γίνει κατοικητήριό Του. Ἀλλά ὑποφέρει καί γιά τούς συνανθρώπους του, ἐπιθυμώντας νά δεῖ τούς πάντες ὡς ἄμωμες καί ἄσπιλες νύμφες ἄρμωσμένες στόν Χριστό, ὥσπου ὁ Χριστός μορφωθεῖ στίς καρδιές τους.

Ἡ θεία ἐμπνευση γεννᾷ τόν πόθο νά ἀπαλλάξουμε τήν καρδιά μας ἀπό κάθε κηλίδα, ὥστε νά ἐπισκιαστεῖ ἀπό τό φῶς τοῦ Μεγάλου Ἐπισκέπτη. Περιεχόμενο αὐτοῦ τοῦ πόθου εἶναι ὁ θεῖος ζῆλος, μέ τόν ὁποῖο ἀναλώθηκε καί ὁ Ἰδιος ὁ Κύριος ὅταν ἀνέβηκε στήν Ἱερουσαλήμ γιά νά καθαρίσει τόν οἶκο τοῦ Θεοῦ[32], πού εἶναι ἀκριβῶς αὐτό πού καλούμαστε καί ἐμεῖς νά γίνουμε. Ὁ ἴδιος ὁ Κύριος ὁμολογεῖ: «πῦρ ἦλθον βαλεῖν ἐπί τήν γῆν, καί τί θέλω εἰ ἤδη ἀνήφθη!»[33].

Ὁ Απόστολος Πέτρος λέει ὅτι «ὑπό Πνεύματος Ἁγίου φερόμενοι ἐλάλησαν ἅγιοι Θεοῦ ἄνθρωποι»[34]. Ἐπομένως ἡ προφητική ζωή συνίσταται στό νά βαστάσει κάποιος τή θεία ἐμπνευση καί νά ἄγεται ἀπό τό Πνεῦμα τό Ἅγιο. Ποιά εἶναι ὅμως ἡ φύση τῆς πορείας πού κάνει τή ζωή μας προφητική;

Στήν ὁδό τῆς ἐπίγειας ζωῆς μας δέν πρέπει ποτέ νά ξεχνοῦμε ὅτι ἓνας εἶναι «ὁ καθηγητής, ὁ Χριστός»[35]. Αὐτός εἶναι ὁ ὑπέρτατος προφήτης, διότι ἦλθε ἐν σαρκί ὡς «πρόδρομος» τῆς πνευματικῆς καί ἔνδοξης Δευτέρας Παρουσίας Του. Μέ λόγο καί ἔργο μᾶς δίδαξε καί μᾶς ἔδειξε τόν τρόπο μετάβασης ἀπό τό ψυχικό στό πνευματικό. Ὁ πόθος Του ἦταν νά μᾶς προετοιμάσει, ὥστε νά καταστοῦμε ἄξιοι νά δοῦμε τήν Θεότητά Του, ἡ ὁποία θά ἀποκαλυφθεῖ πλήρως στά τέλη τῶν αἰώνων.

Πῶς τό ἔκανε αὐτό; Ὁ Απόστολος Παῦλος ἐξηγεῖ: «ἀναβάς εἰς ὕψος ἠχμαλώτευσεν αἰχμαλωσίαν καί ἔδωκε δόματα τοῖς ἀνθρώποις. Τό δέ ἀνέβη τί ἐστίν εἰ μή ὅτι καί κατέβη πρῶτον εἰς τά κατώτερα μέρη τῆς γῆς; Ὁ καταβάς αὐτός ἐστὶ καί ὁ ἀναβάς ὑπεράνω πάντων τῶν οὐρανῶν, ἵνα πληρώσῃ τά πάντα»[36]. Ἡ κατάβαση τοῦ Χριστοῦ στά κατώτερα μέρη τῆς γῆς, στά καταχθόνια, ἔγινε πηγὴ κάθε πνευματικοῦ χαρίσματος. Αὐτή ἡ κάθοδος εἶναι ἡ ἀληθινή προφητική κίνηση. Οἱ ἐθνικοὶ θέλουν θρόνους, θέλουν νά ὑψωθοῦν. Αὐτός εἶναι ὁ νοῦς καί ἡ τάση τοῦ πεπτωκότος κόσμου πού δίδαξε ὁ Ἐωσφόρος, ἀλλά ἡ ὁδός τοῦ Κυρίου εἶναι πορεία πρὸς τά κάτω.

Στό βιβλίο του γιά τόν ἅγιο Σιλουανό ὁ Γέροντας Σωφρόνιος ἐξηγεῖ αὐτή τήν πορεία πρὸς τά κάτω. Λέει ὅτι ὅλη ἡ ἀνθρωπότητα σχηματίζει μιά πυραμίδα. Στήν κορυφή τῆς πυραμίδας κάθονται οἱ ἄρχοντες τοῦ κόσμου τούτου πού κατεξουσιάζουν τά ἔθνη, ὅπως λέει ὁ Κύριος[37]. Τό πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου ὅμως ἐπιθυμεῖ ἐκείνη τήν ἀρχέγονη ἰσότητα καί δικαιοσύνη πού ἐπικρατοῦσε στόν παράδεισο πρὶν τήν πτώση.

Ὁ Κύριος, ἐκτιμώντας αὐτή τή βαθιά ἐπιθυμία τοῦ ἀνθρώπου, ἀναστρέφει τήν πυραμίδα καί τοποθετεῖ τό ἑαυτό Του στό κατώτερό σημεῖο της. Παίρνει ἐπάνω του τίς ἀμαρτίες καί τό βᾶρος ὀλόκληρης τῆς ἀνθρωπότητας, καί μέ αὐτόν τόν τρόπο παρέχει τή λύση σέ ὅλα τά προβλήματα καί ἐρωτήματα παρουσιάζοντας τόν τέλειο τρόπο γιά νά ἐπιτευχθοῦν «ὅσα ἐστὶν ἀληθῆ, ὅσα σεμνά, ὅσα δίκαια»[38], καί σωτήρια. Σύμφωνα μέ τόν ἴδιο συγγραφέα ὁ Χριστός ἐγκαθιστᾷ τήν ἔσχατη τελειότητα. Αὐτή εἶναι ἡ οὐσία τοῦ Πνεύματός Του. «Ὡσπερ ὁ υἱός τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθε διακονηθῆναι, ἀλλά διακονῆσαι καί δοῦναι τήν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντί πολλῶν»[39]. Ὁ Χριστός χάραξε γιά μᾶς τήν ὁδό. Κατέβηκε χαμηλότερα ἀπό ὅποιονδήποτε ἄλλον, «γενόμενος ὑπὲρ ἡμῶν κατάρρα»[40].

Ὅλοι ὅσοι ἀκολουθοῦν τόν Χριστό, διαλέγουν τήν ἴδια ὁδό. Κατεβαίνουν, ὥστε νά συναντήσουν τήν Κεφαλή

τῆς ἀνεστραμμένης πυραμίδας, γιά νά ἐνωθοῦν μαζί Του. «Ἐν τῷ βυθῷ τῆς ἀνεστραμμένης πυραμίδος», λέει ὁ Γέροντας Σωφρόνιος, «ἐν τῇ βαθυτάτῃ κορυφῇ, πυθμὴν τῆς ὁποίας τυγχάνει ὁ ἐκ τῆς πρὸς τὸν κόσμον ἀγάπης ἐσταυρωμένος Χριστός, ἐνεργεῖται ὅλως ἰδιαίτερα ζωὴ, φανεροῦται ὅλως ἰδιαίτερον φῶς καὶ πνέει ἰδιαίτερα εὐωδία ἐκεῖ ἐλκύεται δι' ἀγάπης ὁ ἀσκητής»[41]. Ἡ προφητική ζωὴ ἀποκτάται μέ αὐτὴ τὴν ἔλξη γιά κατάβαση.

Αὐτὴ ἡ ἔλξη τοῦ ἀνθρώπου γιά κατάβαση, ἡ ἐτοιμότητα νά ἀκολουθήσει τὴν ὁδὸ τοῦ Χριστοῦ, συνοδεύεται ἀπὸ μία δίπλευρη ὄραση, μία διπλὴ συνείδηση. Ἀπὸ τὴ μιὰ πλευρὰ ἡ ψυχὴ βλέπει τὸ παράδειγμα τοῦ Χριστοῦ, γιά τὸ ὁποῖο ὁ Κύριος μίλησε κατὰ τὸ Μυστικὸ Δεῖπνο. Θεωρεῖ τὸν Χριστό νά ἀνεβαίνει στό Γολγοθᾶ γιά νά προσφέρει τὴ ζωὴ Του δεχόμενος τὸ θάνατο πού μάλιστα τὴν ἀνθρωπότητα, γιά νά μεταδώσει σέ ὅλους τὴ θεία ζωὴ, σύμφωνα μέ τοὺς λόγους «αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ ἡ ἐμὴ, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς...ὅτι πάντα ἃ ἤκουσα παρά τοῦ πατρός μου ἐγνώρισα ὑμῖν»[42]. Στὴν Γεθημανῇ ὁ Κύριος προσεύχεται γιά ὅλο τὸν Ἀδάμ. Ἀνεβαίνει στό Γολγοθᾶ μόνος, φέροντας στὴν καρδιά του ὀλόκληρη τὴν ἀνθρωπότητα. Παίρνει ἐπάνω Του τίς ἀμαρτίες ὅλου τοῦ κόσμου. Παραδίδει τὴ ζωὴ Του σέ ἄκρα παθήματα γιά νά μᾶς ἐλευθερώσει ἀπὸ τὴν τυραννία τοῦ ἐχθροῦ, πού εἶχε πέσει τόσο βαριά σέ ὀλόκληρη τὴν οἰκουμένη μετὰ τὸ προπατορικὸ ἀμάρτημα στὸν παράδεισο. Φέρει μέσα Του ὀλόκληρο τὸν Ἀδάμ, ὅλους τοὺς λαοὺς, ὅλων τῶν αἰώνων. Ὁ Κύριος πέθανε γιά ὅλους. Κανένας θνητός, ἀσφαλῶς, δέν μποροῦσε νά Τὸν βοηθήσει. Ἀπὸ τίς περιγραφές τοῦ Εὐαγγελίου βλέπουμε ὅτι ὅλος ὁ νοῦς Του ἦταν ἐνωμένος μέ τὸν Πατέρα. Πρόσφερε τὴ ζωὴ Του καὶ δέχθηκε τὸν θάνατο πού ἐπληττε τὴν ἀνθρωπότητα. Ἀσφαλῶς κατὰ τὴν ἀνάστασή Του ἀναστήθηκε φέροντας μέσα Του ὅλο τὸ περιεχόμενον τῆς προσευχῆς Του, τῆς ἀγάπης Του καὶ τοῦ σκοποῦ Του. Μαζί Του ἀναστήθηκε ὅλος ὁ Ἀδάμ.

Ἡ ὄραση τῆς ἀγιότητας καὶ τῆς ταπεινῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ Θεοῦ καταπλήσσει τὴν ψυχὴ καὶ θερμαίνει τὴν καρδιά, ὥστε ὁ ἄνθρωπος μέ βαθιὰ εὐλάβεια λατρεύει τὸν Σωτήρα μέ εὐγνωμοσύνη καὶ ἀγάπη.

Κάτω ἀπὸ τὸ φῶς αὐτῆς τῆς ὄρασης καὶ ἐμπειρίας ὁ ἄνθρωπος διακρίνει τὴ δική του ψευτιά. Στό βιβλίον «Περὶ Προσευχῆς» ὁ Γέροντας Σωφρόνιος λέει ὅτι ἡ ὄραση τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ «περιπτυσσομένης ἅπασαν τὴν κτίσιν ἐν ἀτελευτήτῳ συμπαθείᾳ πρὸς πᾶν ὑπαρκτόν ... κατανύσσει τὴν ψυχὴν, καταπλήττει τὸν νοῦν. Αὐθορμήτως κλίνομεν γόνυ ἐνώπιον Αὐτοῦ. Ὅσον δέ καὶ ἂν ἀγωνιζώμεθα νά ὁμοιάσωμεν πρὸς Αὐτόν ἐν ταπεινώσει, βλέπομεν ὅτι εἴμεθα ἀνίσχυροι νά φθάσωμεν τὸ ἀπόλυτον Αὐτοῦ»[43].

Αὐτὴ ἡ διπλὴ ὄραση τῆς ἄφατης καὶ ταπεινῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τὴν μιὰ καὶ τῆς δικῆς μας ἀναξιοτήτας καὶ ἀδυναμίας νά τὴν περιλάβουμε ἀπὸ τὴν ἄλλη, εἶναι ἀπαραίτητη προϋπόθεση γιά τὴ δυναμικὴ μας αὐξηση ἐν τῷ Θεῷ, πού εἶναι ὁ σκοπὸς τῆς ζωῆς μας. Πράγματι ἡ διπλὴ αὐτὴ ὄραση εἶναι μιὰ προφητικὴ κατάσταση, ἀποτελεῖ ἓνα πνευματικὸ θαῦμα. Ὁ Γέροντας Σωφρόνιος περιγράφει αὐτὴ τὴν κατάσταση ἐπανειλημμένα. Λέει: «Ὅσον ἐναργέστερον βλέπω τὸν Θεόν, τοσοῦτον φλογερωτέρω γίνεται ἡ μετάνοιά μου, διότι τότε συνειδητοποιῶ σαφέστερον τὴν ἀναξιοτήτά μου ἐνώπιον Αὐτοῦ»[44]. Σέ ἓνα ἄλλο σημεῖο τονίζει ἀκόμη περισσότερο τὴν ἀνάγκη αὐτῆς τῆς διπλῆς ὄρασης: «Ὁφείλω νά ἶδω τὸν Χριστόν καθὼς ἐστίν, ἵνα παραβάλω ἐμαυτὸν πρὸς Ἐκεῖνον καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς συγκρίσεως αἰσθανθῶ τὴν ἀ - μορφίαν μου. Δέν δύναμαι νά γνωρίσω ἐμαυτὸν, ἐάν δέν ἔχω ἐνώπιόν μου τὴν Ἁγίαν Αὐτοῦ Μορφήν»[45]. Λέει ἐπίσης ὁ ἴδιος Γέροντας ὅτι αὐτὴ ἡ διπλὴ συνείδηση ἐγείρει μέσα μας τὴν ἔμπνευση καὶ τὴν εὐγνωμοσύνη πρὸς τὸν Θεό, τὸν Εὐεργέτη μας. Τὴν ἴδια στιγμὴ, ὅπως ἀναγνωρίζει, «εἰς τοῦτο ἔγκειται τὸ

παράδοξον, ὅτι ἐγὼ ὁ ἴδιος ζῶ διττὴν κατάστασιν: τὴν ἀπεχθῆ μηδαμινότητά μου ἀφ' ἐνός, καὶ τὴν ἐλεήμονα συγκατάβασιν τοῦ Θεοῦ ἀφ' ἐτέρου»[46].

Ἔχουμε ὑπόψη τὸν ἅγιο Ἰωάννη τὸν Πρόδρομο καὶ τὴν προφητικὴ του στάσι ἀπέναντι στὸν Κύριό του, «Ἐκεῖνον δεῖ αὐξάνειν, ἐμέ δέ ἐλαττοῦσθαι»[47]. Ὁ Πρόδρομος μιλάει ἐδῶ γιὰ αὐξηση καὶ ἐλάττωσι τῆς δόξης. Ἄς ἐξετάσουμε ἐπίσης τὸ λόγο τοῦ προφήτη Ἡσαΐα ὅταν διηγεῖται τὴν ὄρασή του: «Εἶδον τὸν Κύριον καθήμενον ἐπὶ θρόνου ὑψηλοῦ καὶ ἐπηρμένου ... καὶ Σεραφίμ εἰστήκεισαν κύκλω Αὐτοῦ...καὶ ἐκέκραγεν ἕτερον πρὸς ἕτερον Ἅγιος, Ἅγιος, Ἅγιος Κύριος Σαβαώθ, πλήρης πᾶσα ἡ γῆ τῆς δόξης Αὐτοῦ ... καὶ εἶπον ὧ τάλας ἐγώ, ὅτι κατανένυγμαί, ὅτι ἄνθρωπος ὢν καὶ ἀκάθαρτα χεῖλη ἔχων ... καὶ τὸν Βασιλέα Κύριον Σαβαώθ εἶδον τοῖς ὀφθαλμοῖς μου. Καὶ ἀπεστάλη πρὸς με ἓν τῶν Σεραφίμ, καὶ ἐν τῇ χειρὶ εἶχεν ἄνθρακα, ὃ τῇ λαβίδι ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ἤψατο τοῦτο τῶν χειλέων σου καὶ ἀφελεῖ τὰς ἀνομίας σου καὶ τὰς ἁμαρτίας σου περικαθαριεῖ»[48].

Μέ αὐτὴ τῆ δίπλευρη ὄρασι καὶ διπλὴ συνείδησι ὁ ἄνθρωπος γίνεται προφητικὰ ἀληθινός. Αὐτὴ εἶναι ἡ μοναδικὴ περίπτωσι, κατὰ τὴν ὁποία ὁ ἄνθρωπος καθίσταται ἀλάθητος. Ἀκοῦστε τὸν ἅγιο Ἰωάννη τὸν Θεολόγο πού βεβαιώνει τὸ γεγονός: «Ἐάν εἴπωμεν ὅτι ἁμαρτία οὐκ ἔχομεν, ἑαυτοὺς πλανῶμεν καὶ ἡ ἀλήθεια οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν. Ἐάν ὁμολογῶμεν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, πιστός ἐστι καὶ δίκαιος, ἵνα ἀφῆ ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας καὶ καθάρισι ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀδικίας. Ἐάν εἴπωμεν ὅτι οὐχ ἡμαρτήκαμεν, ψεύστην ποιοῦμεν αὐτόν, καὶ ὁ λόγος Αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν»[49]. Ὅταν γινόμαστε ἀληθινοὶ προσελκύουμε τὸ Πνεῦμα τῆς Ἀληθείας, τὸ Πνεῦμα τοῦ Χριστοῦ. Ἐξομολογοῦμαστε τὴν ἀλήθεια τοῦ κοσμικοῦ γεγονότος τῆς πτώσεως τοῦ Ἀδάμ, καὶ ἐπίσης ἀναγνωρίζουμε τὸ ὑπερκόσμιον γεγονός τῆς ἀπολυτρώσεως τοῦ Χριστοῦ. Μαρτυροῦμε τὴν αἰώνια ἀλήθεια τοῦ πρώτου ἐρχομοῦ τοῦ Κυρίου ἐν Σαρκί, καὶ με τὸν ἴδιον τρόπο μαρτυροῦμε καὶ προσμένουμε τὸν δεύτερον ἐρχομό Του, ἐν δόξει. Γινόμαστε προφῆτες Του καὶ ὁ λόγος Του πού συλλαμβάνεται στίς καρδιές μας, γεννιέται πρῶτα γιὰ τὴ δική μας σωτηρία καὶ ἔπειτα γιὰ τὴ σωτηρία ὅλου τοῦ κόσμου διὰ τῆς χάριτος καὶ τῆς φιλανθρωπίας τοῦ Θεοῦ. «Γενέσθω δέ ὁ Θεὸς ἀληθής, πᾶς δέ ἄνθρωπος ψεύστης, καθάπερ γέγραπται»[50].

* Ὁμιλία, ἡ ὁποία ἐκφωνήθηκε κατὰ τὴ Σύναξι τῶν Κληρικῶν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Κωνσταντίας-Ἀμμοχώστου (Παραλίμνι, 8 Νοεμβρίου 2008).

[1] Κολ. 2,19.

[2] Ἅγιος Σιλουανός, σ.283.

[3] Ψαλμ. 32,15.

[4] Ἄσκησις καὶ θεωρία 1996.

[5] Ἰ.6.

[6] Ψαλμ. 125, 1.

[7] Ψαλμ. 22, 5.

[8] Πέτρ. Α' 1, 23.

[9] Ἐφ. 1, 13.

[10] Περὶ προσευχῆς, σ. 57

[11] Περὶ προσευχῆς, σ. 52.

[12] Ὁψόμεθα τὸν Θεὸν καθὼς ἐστι, σ.189.

[13] Ἐβρ. 10, 27.

[14] Γαλ. 5, 6.

[15] Φιλ. 3, 14.

[16] Γ' Βασ. 18,15.

[17] Κολ. 2, 23.

[18] Κορ. Α' 4, 8.

- [19] Κολ. 2, 8.
- [20] Ψαλμ. 118, 32.
- [21] Πρβλ. Μθ.5, 6.
- [22] Πρβλ. Ψαλμ. 62, 2.
- [23] Ίω. 4, 14.
- [24] Ψαλμ. 131, 4-5.
- [25] Άπ. 4, 8.
- [26] Άσμα άσμάτων, 8, 6-7.
- [27] Λκ. 17, 10.
- [28] Πραξ. 26, 23.
- [29] Βλ.Λκ. 10, 42.
- [30] Ίω.Α΄3, 20.
- [31] Κορ. Β΄6, 16.
- [32] Βλ. Ίω. 2, 17.
- [33] Λκ. 12, 49.
- [34] Πέτρ. Β΄1,21.
- [35] Ματθ. 23,10.
- [36] Έφ. 4, 8-10.
- [37] Βλ. Ματθ. 20,25.
- [38] Φιλ. 4, 8.
- [39] Μθ. 20, 28.
- [40] Γαλ. 3, 13.
- [41] Άγιος Σιλουανός, σ.315.
- [42] Ίω. 15, 12-15.
- [43] Περί προσευχῆς, σ.23.
- [44] Όψόμεθα τόν Θεό καθώς έστι, σ.239 .
- [45] Ό.π. σ. 92.
- [46] Ό.π. σ. 277.
- [47] Ίω. 3, 30.
- [48] Ίσ. 6, 1-7.
- [49] Ίω. 8, 10.
- [50] Ρωμ. 3, 4.